Prof. zw. dr hab. Teresa Matthews-Brzozowska
Kierownik Katedry i Kliniki Ortopedii Szczękowej i Ortodoncji
Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

Poznań, 22 luty 2016 roku.

OCENA

ROZPRAWY NA STOPIEŃ DOKTORA NAUK MEDYCZNYCH LEK. DENT. MAŁGORZATY RZEPECKIEJ-SKUPIEŃ TYTUŁ ROZPRAWY: „PORÓWNANIE SKUTECZNOŚCI DZIAŁANIA TRZECH SYSTEMÓW ZAMKÓW ORTODONTYCZNYCH W LECZENIEU STŁOCZEŃ ZĘBÓW SIECZNYCH DOLNYCH W FAZIE NIWELACJI" PROMOTOR: Prof. dr hab. n. med. Beata Kawala

Przesłana mi do oceny praca doktorska lek. dent. Małgorzaty Rzepeckiej-Skupień pt. „Porównanie skuteczności działania trzech systemów zamków ortodontycznych w leczeniu stłoczeń zębów siecznych dolnych w fazie niwelacji" ma typowy układ redakcyjny. Składa się, jak podaje **Spis treści** z 13 rozdziałów, ujętych na 143 stronach wydruku komputerowego o wyważonej objętościowo proporcji każdego z rozdziałów, w tym 15 tabel i 69 rycin oraz opinii Komisji Bioetycznej w rozdziale **Załączniki**. **Spis treści** poprzedza zestawienie **Skróty stosowane w tekście**; są wymienione tylko trzy skróty, jednak w treści pracy jest ich znacznie więcej, wprawdzie są one wyjaśnione ale nie zmienia to faktu, że należałoby je wymienić wszystkie.

Podkreślenia wymaga fakt ważność wybranego tematu rozprawy doktorskiej w odniesieniu do wyboru ortodontycznej terapii stłoczeń w przednim odcinku zębów w żuchwie. Problem analizowany w projekcie badań wydaje się mieć istotne znaczenie praktyczne gdyż rynek stomatologicznych produktów jest niezmiernie bogaty a firmy prześcigają się w ukazywaniu zalet swoich wyrobów ortodontycznych.

Wstęp trzy i pół stronnicowy jest zachętą do zagłębienia się w dalszą część rozprawy doktorskiej. Doktorantka zwróciła uwagę czytelnika na bardzo wiele aspektów w terapii ortodontycznej pacjentów dorosłych, uwzględniła wpływ terapii ekspansywnej, ekstrakcyjnej i następowe ułożenie tkanek miękkich twarzy w efekcie wyboru jednej z nich, podkreśliła znaczenie biomechaniki leczenia

ortodontycznego i zastosowanych elementów w różnych systemach aparatów stałych. Jest to interesujące wprowadzenie w temat dysertacji.

Przegląd piśmiennictwa lek. dent. Małgorzata Rzepecka-Skupień podzieliła na osiem podrozdziałów: epidemiologię i etiologię wad zębowych dorosłych, skupiając uwagę na stłoczeniach zębów; ocenę stłoczeń zębów w oparciu o modele diagnostyczne i radiogramy; sposobach niwelacji stłoczeń uwzględniając możliwości terapii ekspansją, strippingiem i ekstrakcją. Następnie omówiła techniki leczenia wad zębowych, opisując bardzo szczegółowo fazę niwelacji by zakończyć zwróceniem uwagi na biomechanikę.

W rozdziale **Cel pracy** Doktorantka po krótkim omówieniu założeń opartych na wiedzy podstawowej, postawiła sobie do realizacji 4 cele dotyczą one: porównania 3 systemów biomechanicznych użytych w ocenie niwelacji stłoczeń zębów w łuku dolnym przy uwzględnieniu algorytmu postępowania klinicznego zwracając uwagę na wartości wskaźnika nieregularności Little'a.

Lek. dent. Małgorzata Rzepecka-Skupień w rozdziale pracy **Materiał i Metody** w podrozdziale **Materiał** uzasadnia dobór 156 pacjentów stanowiących wstępnie materiał badany, podając sposób kwalifikacji i kryteria wykluczenia by uzyskać 90 osobową grupę badaną. Podrozdział **Metodyka badań,** od strony 54 do 70, w treści pisanej, zestawieniach tabelarycznych norm na których będzie się opierała a także wzbogacony wieloma rycinami przedstawia szczegółowy opis metodologii badań odpowiadający postawionym celom pracy. Należy podkreślić, szeroką gamę wybranych parametrów do oceny niwelacji stłoczeń w łuku dolnym. Zakończenie tego rozdziału stanowi wyszczególnienie statystyk opisowych i testów statystycznych, którymi Doktorantka zamierza zweryfikować uzyskane podczas badań dane. Istotne jest też, że lek. dent. Małgorzata Rzepecka-Skupień uzyskała zgodę Komisji Bioetycznej na realizację całości projektu badawczego, skan tej zgody został zamieszczony pod koniec wydruku pracy doktorskiej.

Rozdziałowi **Wyniki** podzielonym na cztery podrozdziały i liczne podpodrozdziały Doktorantka poświęciła obszerniejszą część swojej pracy - 32 strony. Dostosowane dla celów tej pracy testy statystyczne pozwoliły lek. dent. Małgorzaty Rzepeckiej-Skupień na poparcie przedstawionych wyników badań. Słuszne jest potwierdzenie przez Doktorantkę faktu uzyskanych zbliżonych wyników w trzech grupach użytych systemów zamków w aparatach stałych, w terapii niwelacji stłoczeń odcinka przedniego łuku zębowego w żuchwie, uzasadniają to ograniczenia wynikające z możliwości biologicznych. Pewnych

wartości przykładanych sił ortodontycznych nie można przekraczać, stąd nieznacznie zróżnicowane czasy terapii, nieznaczne zmiany parametrów mierzalnych na modelach diagnostycznych i dokumentacji radiologicznej, które jednakże pozwoliły na różnicowanie, trzech wykorzystanych w pracy, systemów. Praca w treści nie budzi moich zastrzeżeń do strony 101 włącznie, do przedstawionych wyników w podpodrozdziale **5.3.9 Czas leczenia**, poza drobnymi korektami w znakach jak np.: na str. 41 jest napisane cyt. ..."o slocie 0,018 cala ..." a winno być 0.018. Natomiast kolejny podrozdział **5.4 Kierunki postępowania klinicznego w przypadku niwelacji stłoczeń w dolnym łuku zębowym**, moim zdaniem wymagają korekty. Po pierwsze nie powinien on stanowić podrozdziału wyniki i wówczas opatrzony dobrym komentarzem mógłby stanowić część rozdziału omówienie wyników i dyskusja. Materiał badany został tak dobrany przez lek. dent. Małgorzatę Rzepecką-Skupień, że pełnej II i III klasy Angle'a Doktorantka wśród prezentowanych przypadków nie miała tylko tendencję, poza tym nie wydzieliła liczebnie tych zaburzeń zgryzu w grupach prze siebie utworzonych. Natomiast podzieliła cały materiał badany uwzględniając płeć: kobiety – 61 osób i mężczyźni – 29 osób. Omawiając we wcześniejszym rozdziale **Przegląd piśmiennictwa**, różnice w uzębieniu determinujące płeć, może warto było zwrócić uwagę na ten aspekt. Natomiast zalecenia postępowania praktycznego kierowane do lekarzy ortodontów, co do postępowania przy rozpoznanej I i tendencjach do II i III klasy bez wcześniejszego podania liczebności przypadków w każdej z grup jest w tym momencie bez oparcia o cel, materiał, badanie i wyniki tej dysertacji doktorskiej. Jestem jednak przekonana, że pisząc te sugestie Doktorantka skorzystała z bogatego doświadczenia specjalistów ortodoncji i stąd zamieściłabym tych 6 punktów w kolejnym rozdziale z dobrym komentarzem, że powstały one na bazie wykonanych badań, piśmiennictwa oraz wiedzy i długoletniego doświadczenia praktyków – ortodontów, których nazwiska pojawiły się na pierwszych stronach rozprawy.

Doktorantka w rozdziale **Dyskusja** zwróciła uwagę na wiele aspektów i podjęła dyskusję z doniesieniami autorów o podobnym charakterze badań. Już na początku zwraca uwagę na płeć żeńską jako tę bardziej zwracającą uwagę na estetykę, co tylko potwierdza moją wcześniejszą propozycję zwrócenia uwagi na tę kwestię przez Doktorantkę. Przeprowadziła Ona jednak bardzo wyważoną konfrontację z dobrą znajomością zagadnienia. Zwraca uwagę zdolność do

umotywowanego wytłumaczenia uzyskanych przez siebie wyników z podkreśleniem zagadnień istotnych i poprawną próbą porównania ich z wynikami innych badaczy zajmujących się tą tematyką, podkreślając specyfikę leczenia pacjentów dorosłych. Ostateczny plan leczenia u tych pacjentów jest zawsze kompromisem i fakt ten został także uwypuklony przez Doktorantkę w tym rozdziale.

Te najistotniejsze stwierdzenia wynikające z wyników przeprowadzonych badań stanowią podsumowanie zawarte w – i teraz nasuwa się pytanie w ilu wnioskach, w pracy w tym miejscu są 4 wnioski, ponumerowane 1, 2, 7, 8. Taka kolejność wskazywałaby na 8 wniosków z brakiem 4 pozycji, w treści rozdziału **Wnioski**. Z dalszej części dysertacji doktorskiej w rozdziale **Streszczenie** są zapisy jakby było 6 wniosków, ale one stanowią w treści, już wcześniej poddane krytycznej ocenie punkty podrozdziału 5.4, nie odpowiadają zatem tym z rozdziału podstawowego **Wnioski** dysertacji doktorskiej. Moim zdaniem ta część streszczenia powinien ta być zastąpiona wnioskami wypływającymi z badań przeprowadzonych i udokumentowanych przez Doktorantkę.

Badania przeprowadzone przez lek. dent. Małgorzatę Rzepecką-Skupień ujawniły zatem, sugestie bardziej ogólne o konieczności: dalszych badań pozwalających oszacować wpływ użytych systemów do niwelacji stłoczeń w dolnym łuku zębowym u pacjentów z wadami zgryzowo-zębowymi w przypadkach I, II, i III klasy Angle'a, gdyż w podgrupach badanych były to zbyt małe zbiory.

Bogaty w literaturę rozdział **Piśmiennictwo**, 200 pozycji, jest dobrze dobrany i w pełni wykorzystany.

Dwujęzyczne **Streszczenie** rozprawy doktorskiej (stanowiące ten sam rozdział) jest wystarczająco obszerne, zawiera najważniejsze elementy pracy, poza jak już nadmieniałam podsumowaniem różniącym się od wniosków główniej części pracy doktorskiej.

Wydruki komputerowe często powodują, niezamierzone pomyłki w tej pracy znalazłem ich niewiele, należy podkreślić fakt bardzo starannego przygotowania od strony edytorskiej.

Pracę lek. dent. Małgorzaty Rzepeckiej-Skupień, oceniam wysoko i uważam, że rozprawa ta wnosi określone wartości poznawcze i istotne wartości praktyczne. Rozprawa lek. dent. Małgorzaty Rzepeckiej-Skupień spełnia wymogi stawiane przez Centralną Komisję w przewodzie doktorskim pracom na stopień doktora nauk medycznych, zatem zwracam się do Wielce Szanownych Członków Rady

Wydziału Lekarsko-Stomatologicznego Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu o kontynuowanie procedur o nadanie tytułu doktora nauk medycznych z zakresu stomatologii.

Mam więc zaszczyt przedstawić **Wysokiej Radzie** wniosek o dopuszczenie lek. dent. Małgorzaty Rzepeckiej-Skupień do dalszych etapów przewodu doktorskiego, zwracając jeszcze raz uwagę na fakt podjęcia się ważnego praktycznego aspektu w terapii ortodontycznej równie istotnego jak i aspekt badawczy, który powinien być kontynuowany.

prof. zw. dr hab. n. med. Teresa Matthews-Brzozowska